

Nr B 14

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning angående utbyggnad av näringslivet inom kommunerna i Norrbottens läns inland.

I en inom första kammaren under nr B 122 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets handläggning, har herr *Persson, Helmer, m. fl.* anhållit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om skyndsamt tillsättande av en utredning angående utbyggnaden av näringslivet inom Norrbottens läns inlands kommuner samt att vid utformandet av utredningens direktiv i motionen anförda synpunkter beaktas.

Beträffande motiveringen hänvisas, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, till motionen.

Motionärerna erinrar inledningsvis om de år 1955 väckta motionerna I:153 och II: 192 med i huvudsak samma syfte som den nu föreliggande motionen; praktiskt taget samtliga remissinstanser underströk betydelsen av att konkreta åtgärder snabbt vidtogs för att utbygga det norrländska inlandets näringsliv.

Utvecklingen sedan 1955 har enligt motionärerna visat, att det måste till bestämda statliga åtgärder för att utveckla näringslivet inom de norrbottniska inlandskommunerna. Möjligheterna för de stora ungdomskullarna att söka arbete och utkomst i andra delar av landet har blivit starkt begränsade. Statliga utredningar anses vidare ha klarlagt att råvaruresurserna medger en betydlig utbyggnad bl. a. av skogsindustrierna inom Norrbottens län. Sistnämnda fråga bör enligt motionärerna ses i samband med planerna att bygga vägar som förenar Norrbotten med isfria hamnar i Norge.

Motionärerna anför följande skäl för att anlägga en stor statlig skogsindustri i det norrbottniska inlandet:

1. De stora skogsråvaruresurserna måste bättre utnyttjas.
2. Folket måste beredas större möjligheter att erhålla sysselsättning.
3. Småsågverken i inlandet får vidgade möjligheter att avyttra sina avfallsprodukter.
4. En stor skogsindustri i inlandet kan genom anläggandet av mellanriksvägar mest ekonomiskt ha tillgång till isfria hamnar året om.

Enligt motionärernas mening bör en statlig utredning om näringslivets utbyggnad i Norrbottens inland även befatta sig med frågan om en manufakturindustri i anslutning till Norrbottens järnverk. Men därjämte framstår det som angeläget att det speciella stöd småindustrien är i behov av beaktas samt under vilka betingelser jordbruket bedrives inom nämnda delar av Norrbotten.

Statsmakterna bör vidtaga åtgärder för att i någon form återupptaga driften vid det nedlagda smältverket i Porjus. Ett helt samhälles vidare existens är i avgörande grad beroende på att staten snabbt bestämmer om driften vid Vargöns smältverk skall återupptagas eller om en ny industri skall ersätta den nu nedlagda. Huvudbetingelsen för att något väsentligt skall komma till stånd när det gäller näringslivets utveckling anses vara, att det blir staten som svarar för investeringarna och driften av främst de stora industrierna.

Utskottet

Utvecklingen inom näringslivet och på arbetsmarknaden i Norrbottens län påkallar särskild uppmärksamhet. Tidvis har länet svarat för över 15 procent av landets manliga arbetslösa samtidigt som länsbefolkningen utgjorde endast 3,5 procent av rikets folkmängd. Speciellt utsatta har Torne-dalen och Nederkalix-Töreområdet varit. Arbetslösheten har varit hög även under år som ur konjunktursynpunkt varit gynnsamma för länet. Befolkning-utvecklingen i länet har bidragit härtill.

Utskottet finner — med hänsyn till det anförda — det angeläget att olika vägar prövas att förstärka näringslivet och lösa sysselsättningsproblemen. Redan i april 1958 gjorde länsstyrelsen i Norrbottens län en framställning om att särskilda sakkunniga måtte få i uppdrag att undersöka betingelserna för att på ett ändamålsenligt sätt inom länet industriellt utnyttja det virkesöverskott som enligt en av kommerskollegium den 15 mars 1958 framlagd virkesbalansutredning förefunnes. Av framställningen framgår att det skulle föreligga ett totalt virkesöverskott på 0,7 miljoner skogskubikmeter, varav drygt hälften barrvirke. Överskottet motsvarar omkring 20 procent av den nuvarande avverkningskvantiteten. Länsstyrelsen understryker att det för en höjning av avverkningen med 20 procent skulle krävas att de föröng-ringsbefrämjande åtgärderna får en väsentligt ökad omfattning samt att nä-tet av skogsbilvägar bygges ut i avsevärd omfattning. Länsstyrelsen har vi-dare företagit beräkningar rörande skogsbrukets möjligheter att öka syssel-sättningen och därvid kommit till att det rör sig om storleksordningen 3 000 årsarbetare eller 30 procent av det antal som f. n. arbetar inom skogsbru- ket. Även om det för länsstyrelsen är uppenbart att huvudparten av rå- varutillskottet bör användas för massa- och papperstillverkning, återstår det enligt styrelsens mening att ur teknisk-ekonomisk synpunkt utreda var så- dan tillverkning bör äga rum.

Över länsstyrelsens förenämnda framställning har yttranden avgivits av Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och Aktiebolaget Statens skogsindustrier. Bolaget har senare i en skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 september 1958 förklarat sig berett att — under vissa förutsättningar — utbygga sina anläggningar i Piteå och Karlsborg, varige-nom sysselsättning skulle beredas omkring 450 arbetare och tjänstemän.

Beträffande frågan om en utbyggnad av skogsindustrien kan utskottet vidare hänvisa till sitt utlåtande nr B 1 till innevarande riksdag, i vilket utskottet konstaterat att behov föreligger av ytterligare undersökningar i syfte att bättre klarlägga förutsättningarna för skogsindustriens utbyggnad i Norrland. Genom sådana undersökningar, vilka redan planerats eller igångsatts, kommer ett säkrare underlag att förefinnas för en bedömning av frågan huruvida och var ett verkligt överskott av råvara för skogsindustrien förefinnes.

Utskottet anser sig vidare böra erinra om att den på föranstaltande av utskottet — i anledning av motioner vid 1954 års riksdag — tillsatta s. k. Tornedalsutredningen resulterat i ett den 30 juni 1958 avgivet första betänkande, som innehåller en kartläggning av utredningsområdet med redogörelse för dess struktur och utseende, befolkningsförhållanden och kända naturtillgångar. Betänkandet innehåller vidare beskrivning av samfärdsförhållandena och viktigare näringsgrenar inom området ävensom arbetsmarknadsläget därstädes. Hälso- och sjukvård, socialvård och undervisning ägnas särskilda avsnitt, varjämte kommunernas ekonomiska förhållanden belyses.

Utredningsarbetet handhaves av länsstyrelsen i Norrbottens län, som avser att i ett särskilt betänkande, vilket är under utarbetande, framlägga förslag till direkta åtgärder för att skapa bättre försörjningsmöjligheter inom utredningsområdet och stimulera till ökad verksamhet inom näringslivet. Utskottet har sig också bekant att arbetsmarknadsmyndigheterna med särskild uppmärksamhet följer utvecklingen på arbetsmarknaden i Norrbottens län.

Vad särskilt angår den i motionen berörda frågan om driften vid Vargöns smältverk har utskottet inhämtat att denna helt nedlades den 1 juli 1958. Flertalet av de anställda kunde erbjudas nya anställningar vid kraftverksbyggen vid Lilla Lule älv, och många begagnade sig av dessa arbetstillfällen. Utskottet har sig även bekant att företagareföreningen i Norrbottens län med största uppmärksamhet följt utvecklingen i samband med nedläggandet av driften vid smältverket och företagit ingående utredningar rörande möjligheterna att förlägga annan lönande industriell verksamhet till anläggningen. Beträffande frågan om anläggande av en manufakturindustri i anslutning till Norrbottens järnverk vill utskottet erinra om att styrelsen för Norrbottens järnverk aktiebolag fattat principbeslut om anläggande av ett tunnplåtverk. Styrelsen har i samband härmed som sin mening uttalat, att en tunnplåttillverkning betydligt mer än järnverkets nuvarande produktion skulle vara ägnad att stimulera tillkomsten av småindustri i Norrbotten.

De i motionerna berörda frågorna är såsom framgått av det föregående redan föremål för uppmärksamhet av myndigheterna i skilda sammanhang; den av länsstyrelsen i Norrbottens län den 14 april gjorda framställningen om särskild utredning liksom de av Aktiebolagets Statens skogsindustrier och Norrbottens järnverk aktiebolag framlagda utbyggnadsplanerna är fö-

remål för beredning inom Kungl. Maj:ts kansli. Vid sådant förhållande synes något initiativ från riksdagen icke påkallat för att främja utbyggnaden av näringslivet i länet. Utskottet hemställer därför,

att motionen I: B 122 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 november 1958

På bankoutskottets vägnar:

F. BOO

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Boo, Fahlander, Schmidt, Larsson, Nils Theodor, Domö, Ståhle och Mannerskantz;

från a n d r a kammaren: herrar Sköldin, Regnéll, Löfgren, Andersson i Ronneby*, Persson i Appuna, Bengtsson i Landskrona, Johnsson i Skoglösa* och Wachtmeister.

* Ej närvarande vid justeringen.